

Jan Cordus

Jan Cordus is geboren op 24 mei 1920 in Djokjakarta, NOI. Hij was de zoon van Johannes Cordus en Emilia Land. Jan had twee broers, Jan Jozef (6 januari 1918) en Daan (26 september 1922). De familie was van Indo-Afrikaanse oorsprong.

Vanaf 1859 verrees op een kavel vlak buiten de garnizoensstad Poerworedjo de Afrikaanse Wijk ('kampong Afrikan'), waar 32 afgezwaaide Afrikaanse KNIL-militairen een eigen huis bouwden en samenwoonden met hun inheems-Indonesische concubine. De afgeschermdde woonwijk was de enige plek in Nederlands-Indië waar louter Indo-Afrikaanse gezinnen bij elkaar woonden. En daardoor ook de locatie waar de meeste West-Afrikaanse tradities van generatie op generatie doorgegeven zijn.

Samen met zijn broers was hij in Poerworedjo padvinder bij de katholieke groep St. Sebastiaan.

收容所 Camp	瓜哇	番 No.	110-2-8
姓名 Name	Cordus	生年月日 Date of Birth	24-5-1920
国籍 Nationality	蘭	所属部隊 Unit	NLD BARONG
階級 Rank	S. 1114 1104 NLD	捕獲年月日 Date of Capture	2-3-1942
捕獲場所 Place of Capture	FIRANDJANG	母名 Mother's Name	LAND EDILIA
父名 Father's Name	CORDUS JOHANNES	職業 Occupation	19
本籍地 Place of Origin	DJOC DJAKARTA TAW	特記事項 Remark	PER. 83047
通報先 Report	CARDUS J. POERWOREDDJO KOE TOARDJONG		

Jan zat in het leger en was korporaal bij het KNIL. Hij werd na de capitulatie op Japan krijgsgevangen genomen en kwam terecht in kampen in Soekaboemi en Tjimahi. Via Singapore kwam hij terecht in Birma waar hij als dwangarbeider tewerkgesteld werd aan de Birmaspoorweg.

De Birma-Siamspoorweg, Birmaspoorweg of Dodenspoorlijn was een spoorlijn van 415 km tussen Non Pladuk in Thailand (Siam) en Thanbyuzayat in Myanmar (Birma). De spoorlijn was voor de Japanse bezetters nodig om een directe verbinding naar de kust van Birma te creëren, zodat Japanse schepen niet meer om het hele schiereiland hoefden te varen.

Het werk aan de spoorlijn begon op 16 september 1942 en werd 16 maanden later voltooid. Er werd gebruikt van oude spoorlijnen die onder andere op Java en andere bezette gebieden in Zuidoost Azië ontmanteld werden. De Japanners maakte gebruik van krijgsgevangenen en burgers om de spoorlijn aan te leggen. Er werd aan de beide uiteinden van de spoorlijn in Thailand en in Birma begonnen met werken. Alle krijgsgevangenen werden in groepen onder de kampen verdeeld die naast de rivieren Khwae Yai en Khwae Noi waren geplaatst. Als een traject klaar was, ging een groep naar een volgend werkkamp om aan een volgende traject te werken. In de zomer van 1943 werd de zogeheten 'Speedo-tijd' door de Japanners ingevoerd. De dwangarbeiders moesten zich dubbel inspannen om het spoor af te krijgen. De dwangarbeiders ontmoeten elkaar in oktober 1943 in Konkuita.

Tijdens de aanleg stierven per dag gemiddeld 75 arbeiders. 15 000 krijgsgevangenen stierven aan uitputting, ziekte en ondervoeding (7000 Britten, 4500 Australiërs, 130 Amerikanen en 3000 Nederlanders). Daarnaast stierven ongeveer 100 000 Thaise en Indonesische romoesja's en Birmaanse en Maleisische dwangarbeiders bij de aanleg.

Na de voltooiing van de spoorweg in december 1943 bestond het werk uit onderhoud en reparatie van schade door geallieerde bommenwerpers. Ook moest er bijvoorbeeld hout gekapt worden om de stoomtreinen te laten rijden. De werkkampen lagen vaak naast vitale punten van de spoorweg, waardoor bombardementen ook veel slachtoffers en gewonden onder de dwangarbeiders maakten. Op een aantal plekken werden ook hospitaalkampen ingericht. Een deel van de krijgsgevangenen die gewerkt hadden aan de aanleg, werden als dwangarbeider naar Japan verscheept.

Jan zat onder andere in kamp Moulmein, Retpu (kamp 30), Messali (kamp 70), Pajatomso (kamp 108). Daarna zat hij in kamp Camburry en Tamarkan in Thailand. Jan heeft voor gevaar van eigen leven voedsel gesmokkeld in de kampen en daardoor vele levens in het kamp gered. Hij werd op een gegeven moment overgeplaatst naar Kamp Aparon, waar ook zijn broer Jan Jozef zat. Ze hadden daar een handeltjes met Birmese vrouwen buiten het kamp. Dit werd ontdekt en beide broers zijn hardhandig verhoord en gemarteld, maar ze wilden niets vertellen.

Jan is overleden op 31 december 1944 in Kamp Aparon en is 24 jaar geworden. Hij ligt begraven op Thanbyuzayat War Cemetery in Birma.

Zijn beide broers overleefden de oorlog, maar Jan Jozef sneuvelde na de oorlog tijdens de politioenele acties.

Jan ontving postuum het Mobilisatie Oorlogskruis in 2017.

Meer informatie

[bol.com | Zwarte Hollanders, Ineke van Kessel | 9789068324983 |](#)

[Boeken](#)

[bol.com | De vergeten krijgers | 9789082373912 | Griselda](#)

[Molemans | Boeken](#)

[\(2\) Facebook](#)

[Jan Cordus \(oorlogsgravenstichting.nl\)](#)

[Jan Cordus | Erelijst van Gevallenen 1940-1945](#)

[Vergeten soldaten en hun geschiedenis - NRC](#)

[\(2\) Facebook](#)

[Krijgsgevangenen Birma - Siam Nationaal Archief](#)

foto: Jan Jozef, Daniel & Jan in Poerworedjo - Midden-Java 1934

[Birma-Siam-spoorweg - Wikipedia](#)

[De Birma-spoorlijn - Spoorlijn van de dood | Historiek](#)

[Birma-Siam Spoorweg - SHBSS](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.